

A KISEBBSÉGEKRŐL¹

A következő recenzió tárgyául választott Korunk szám az egyház és a vallás társadalmunkban betöltött helyét – szerepét próbálja meghatározni. Kiindulópontja, hogy a történelmi egyházak eltávolodtak híveiktől, a hívek pedig az egyháztól. A hívek elpártolása nyomán keletkezett világnézeti űrt a szekták töltik be.

A lapszám szerzői kivétel nélkül egyetértenek abban, hogy a szekták térhódítása a történelmi egyházak fogyatékoságainak következménye: evangelizációs módszereik anakronisztikusak (p.22.), megnyilvánulásait „a konfliktushelyzetekhez hiányzó dinamizmus, a gyors váltás- és nyitás hiánya” (p.9.) jellemzi. A legélesebben talán Jakab Gábor fogalmaz: „Ha csak fékezni, akadékoskodni és tudálékoskodni tudunk fölszenteltségünkre hivatkozva klerikusi mivoltunkban az egyházban, körülöttünk értékes karizmák szinte észrevétlenül megfulladnak, vagy ami még rosszabb: már csírájukban megfojtódnak.” Ahogy az a fenti részletekből kiderül, a törzsanyag szerzőit aligha lehet egyházaikkal szembeni elfogultsággal vádolni, ami azonban mégis elszomorító, hogy a jó kritikai érzékkel rendelkező szerzők (egyházi-, vagy egyházközei emberek) kizárólag negatív sztereotípiákat használnak a kisegyházak (ismertebb nevükön szekták) jellemzésekor.

A kisegyházak ledorongolásába a szerzők egy része csak néhány udvariassági formula után kezd bele: egyikük kijelenti, hogy a történelmi egyházaknak „tiszteletesen” kell viszonyulniuk „az újprotestáns felekezetek előretöréséhez” (p.22), amelyek, ahogy azt néhány bekezdéssel később megtudjuk, „rátukmáló (a szerző kiemelés) módszereikkel a szellemiekben alacsonyabb

---

¹ Korunk: Kereső ember - kereső egyház, 1997/10

rendű embereket tudják csak befolyásolni”. „Neoprotestánsok, kiségyházak, szabadegyházak, szekták, hívők, pokeitok, rajongók, karizmatikusok, fundamentalisták ... és még mi minden névvel nem illetik őket. – áll a másik írásban – De mi csak így beszéljünk most róluk: keresők.” (p.5.) Majd később: „Keressetek és találtok! – De mit? A Jehova Tanúinak mozgalma a vérátömlesztés megtagadásán túl még igen sok társadalom- és emberellenes tanítást tartalmaz. A Nazarénus gyülekezet tagjai megtagadják a katonai szolgálatot, és nem fognak fegyvert ... A Krisna-kultusz híveinek rémtanításait szinte fel sem lehet sorolni ... A Hit Gyülekezete istentiszteleteinek extázisa és rockzene-kultusza félelmetesen terjed már nálunk is, elsősorban Magyarország felől.” És végül következzen a lapszám számomra legdöbbenetesebb, ugyanakkor legnevetesebb mondata: „Ursula Zöpfel asszonynak, a leverkuseni szektavédelmi központ vezetőjének gyermekét is elrabolta néhány éve egy szekta, de ő felvette a harcot ellenük.” (p. 142)

A Korunk egyházas – szektás számának első, így értelemszerűen lehangsúlyosabb írása szerint egy falusi közösség tagjai úgy ítélik meg, hogy csak „a hitványa” csatlakozik a szektákhoz. Én úgy gondolom, ez nem az egyetlen helytálló vélemény. Évekkel ezelőtt rémülten fogadtam egy szektákról szóló szociológiai kutatás tervét. Az ötletgazda azzal nyugtatott meg, hogy a mezőségi adventisták semmiben sem különböznek a helyi reformátusoktól, de tévedett. Az adventisták gyönyörű emeletes házakban laktak, az ablakokban virág, az udvar tiszta. A helyi reformátusoktól eltérően úgy öltözködtek, beszéltek, éltek, amit köznapi nyelven „civilizáltak” szoktunk nevezni. Fehérre meszelt házaik semmiben sem különböztek azoktól, amiket Nyugat-Európában járva lát az ember. De persze mindez csupán felületes benyomás, hiszen valószínűleg csak annyit láttam belőlük, amennyit a

Korunk szerzői, amikor megfogalmazták a kiadvány szemléletét meghatározó egyoldalú bírálatot. A mezőségi adventista kisegyház – jelen sorok írójánál alaposabb ismerői szerint – sokkal inkább képes integrálni a helyi roma közösségeket, mint a történelmi egyházak, amelyekbe sokan csak az egyházadó-fizetés és a segélycsomag osztás által tartoznak. Az adventisták ugyanakkor egy „különutas” modernizáció képviselői is: a mezőségi falvakban élő kisegyházak tagjainak jövedelme már a 80-as években a kisiparból, azaz a második-harmadik szektorból származott, miközben a történelmi egyházak tagjai kizárólag a mezőgazdaságban dolgoztak. Mint tudjuk, a szekundér-tercier szektor alkalmazottainak száma a gazdasági modernizáció egyik mutatója.

Természetesen nem állítom, hogy a kisegyházak negatív jellemzésében ne lenne némi igazság. Tagadhatatlan, hogy némely szekta antiszociális tanokat hirdet, és agresszíven toborozza tagjait, de ez a róluk alkotott-alkotható képnek csak az egyik eleme. A kisegyházak szélsőségesen negatív bemutatását egyébként nem valamiféle elvont igazságosság-eszmény nevében kifogásolom. A Korunk, amelynek hasábjain (csak) elítélően szólnak a szektákról, olyan lap, amely tradíciójánál, presztízsénél fogva a diskurzus rangjára emeli azt a témát, amellyel foglalkozik: egy lapszám tartalma meghatározza, alakítja az olvasóközönség szociokulturális szókincsét, ezért olyan veszélyes egy-egy negatív minősítés. Ez a Korunk szám megalapozza és megerősíti a kisegyházakkal kapcsolatos előítéleteket: az olvasó, akinek amúgy sincs különösebben jó véleménye a szektákról, a lapszámban igazolva látja saját – elutasító – álláspontját: ha a szakemberek, a hozzáértő értelmiség így gondolkodik a kisegyházakról, akkor a kisegyházak valóban antiszociális értékeket testesítenek meg, tehát ártalmasak.

Azt hiszem, túlzás nélkül állítható, a nevezett Korunk szám szerzői és szerkesztői intoleránsak a vallási kisebbségekkel

szemben, és ez azért furcsa, mert ők maguk is (szinte mindnyájan) egy (etnikai) kisebbség tagjai.

PLAINER ZSUZSA